

пептрѣ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 41.

Luni, 7. Octomvrie

1846.

Че ва деспре лимва ромънъ.

(Дилкеиере.)

Ортографіа.

Сънт сѣгръ къ тълдѣ ромънѣ вор литереле латіне; пептрѣкъ маї тодѣ, къ рора лі с'а пропѣс дн аніі трекудѣ адоптареа лор кънд с'а фѣкѣт авонаціе ла къриерѣл де амбе сесе, къ таре ентѣсіаст аѣ апроват черереа редакціеі, шїнд къ къ адоптареа лор не апропиет тълт, маї де тоате паціле чївілісате але глобълѣ, каре апропиере не е де таре фолос.

Къ ачесте літере се поате скріе лимва ромънъ къ таре фачілітате. Спре ачест ресълтат мі се паре къ ар фї віне съ фї съм деокамдатъ патрѣ вокале дїп челе латіне, къ къте зп семп д'асвпра, каре съ репресенте дн тодѣ касїі не ъ, д, оа шї не еа, асеменеа шї чїпчї консоане пептрѣ ч, з, ц, ш шї ц, кънд конфѣзареа саѣ декліпареа пѣ спѣне кърат че літере латіне се каде съ пѣнем дн локѣл челор чїрїліене къ каре не ам дедат де атъдїа ані.

Лїтера п дела препосїдїа дн саѣ іп: се скїмѣ дн т днпїнте де консоанеле вѣзале в, т шї п. Іар челеалте семне ортографїче прекум ('), (—) шї челт., нї ле спѣне грѣматїка.

Нѣмаї дн ачесте реголе мі се паре къ ар фї віне деокамдатъ пептрѣ фачілітате съ се тѣрцінеаскъ тоатѣ ортографїа лимвеі ромъне. Зїк деокамдатъ, фїндкъ пѣ пѣтем авеа авторїтате асолѣт песте фаптеле вїиторїміі.

Аша, пѣ сънт сїлідї вїедїї ромънї акѣм кънд сънт дїккъ некондї, съ кавте дерїваціа фїе-кърїї зїсерї кънд скрїѣ шї еї къте о къртиоарѣ дн тревїле лор челе партїколаре; ш' апої нїчї къ пот фаче тодѣ ачеста, пептрѣкъ е песте пѣтїнгѣ съ шї дѣведе тодѣ літературеа лимвеі, пептрѣ каре, фїндкъ лимва поастрѣ е преа тълт депѣртатѣ де тїпѣл еї чел прїмітїв, тревѣе съ дѣведе тоате лимвеле че аѣ афїнітате къ дѣнса, шї нѣмаї дѣпе атѣтеа пепѣмѣрате сѣдорї с'о поатѣ скріе къ ортографїе.

Пе лѣнгѣ ачестеа мі се паре къ нїчї пѣ не есте печесарїѣ акѣм лѣсѣл літерарїѣ, адекъ ортографїа класїкѣ, каре поате къ е кавса нешїрїї днтре літерадїї пощрї; къчї акѣм авет неапѣратѣ тревїнгѣ де вїне шї де паче лѣнгѣ шї латѣ дн тот сїмѣл, ка съ крещет шї съ не форѣм вѣрбадї марї, вравї шї вїртошї; шї атѣнчї ацївнгѣнд ла класїчїтате фїїторїмеа ромънъ поате къ 'л ва дѣвѣрѣца, фїндкъ

дн сине ши се паре преа систематик. Лв-сѣл поате вені ла о наѣіе дѣпъ че а копт-о соареле цѣіндеі ши ал моралеі.

Констрѣѣа.

Фіиндкѣ пѣ авем пѣпъ акѣм регъле де констрѣѣіе даге ла лѣтінъ, ми се паре къ ар фі віне съ прочедем спре кѣпо-цѣіндеа лор дн модѣл ачеста: Съ не дн-вѣдѣм маі днтеі грѣматика лімбеі; съ стѣ-дін дїсертаѣіле літераріі але вѣрваѣілор ромѣні каре 'ши кѣпоск лімба маі віне декѣт поі; съ речітїм адеcea скріселе че-лор маі вѣні авторі ши траѣвѣкторі ро-мѣні каре кѣпоскѣнд прїнѣіпїіле лімбеі аѣ констрѣѣіа чеа маі кѣратъ; съ конверсѣм къ скоп літерарїѣ де тѣлте орї къ ромѣні дїн дїферїте локѣрї, каре съ пѣ цїе нїчі о лімбъ стрейнъ, ши маі къ сеатъ къ де-ранї, къ пѣмаї ла дїншіі гѣсім адеѣрата констрѣѣіе а лімбеі; фїиндкѣ чеїмалдї ро-мѣні каре пѣ се окѣпъ къ літератѣра лім-беі, се іаѣ фѣрѣ съ воіаскѣ дѣпе челе стрейне, пе каре фїреѣе къ ле кѣпоск маі віне декѣт пе а лор, къ ле аѣ днвѣдѣт систематик де пе прїнѣіпїі скрісе. Апої пе ачесте васа съ пе есерчїтѣм пѣмаї пентрѣ сїне - пе маі днтіі ла компосїѣїі ориѣінале, ка съ апѣкѣм съ пе поседем лімба, ши пе вѣрѣ ла траѣвѣчере дїн ав-торїі класїчі аї лімбелор кѣлтивате (пре-ферїнд пе чеї італїанї, фїиндкѣ есте кѣпо-скѣт: къ лімба лор аре маі ачееа 'ши кон-стрѣѣіе къ а поастрѣ), ка съ пѣтем а пе о тѣсѣра оаре-кѣм къ ачестеа, кът вом пѣтеа. Асемenea дрѣм ми се паре къ аѣ цїпѣт маі тоате наѣїіле дн кѣлтивареа лімбелор, де ле аѣ адѣс ла класїчїтате.

Нѣмаї де пе тоате ачесте сѣдорї ми се паре къ ар пѣтеа съ се еманѣіне вн жѣне ромѣн дн карїера скріерїі, кът де-спре кѣпоцѣіндеа лімбеі; ши прїп вѣрмаре пѣмаї де атѣнчї днпїте поате сѣ'ши деа скріселе ла лѣтїнъ: аша е соарта наѣїї-лор че п'аѣ апѣкат днкъ сѣ'ши кѣлтиве лімба ка съ аїбъ дїѣіонарїі ши грѣматїче ком-плете, ка нїѣе оглїнде, дн каре съ се вїте авторїі кънд іаѣ пеана дн тѣлѣ. Фѣрѣ сѣдоаре серїоасѣ къ скоп морал ши патриотик пѣ есе нїмїк перфет. Пѣ-цїп днсъ, ши кѣрареа се ва вѣтѣтѣрї; вор еші тїнерї къ талант каре вор дес-волта маі систематик ачесте сїмпле о-серваѣїі.

Де ши констрѣѣіа впеї лімбе пѣ е константѣ, чї се модїфікѣ дн паралел къ кѣрѣчереа темпѣлѣї, дар нїчі одатъ пѣ 'ши перде прїнѣіпїіле де ла каре а плекат; ачесте прїнѣіпїі сѣят пропрїетатеа масеї попомѣлѣї; де ачееа се кѣвіне съ ле кѣ-поаѣтем аша кѣм ле аре ши ел. Лімба внѣї іndivїd, кът де перфетъ съ фїе, фїинд-кѣ е пѣмаї вн іdeалїстм партїколар, нїчі одатъ пѣ поате серві де портѣ фїїторїмїі; іар а наѣїеї е немѣтавїлѣ ши етерпѣ, пен-трѣ къ е сѣв протекїа дївїнъ.

М'ам ферїт съ адѣк есемпле де ворѣе ши де локѣѣїі віѣїоасе, темѣндѣмѣ съ пѣ се іа дрепт персоналїтѣдї, ши нїчі посї-ѣїа теа дн соѣїетате нїчі днкредереа пѣ-вїкѣлѣї къ каре пѣ м'ам опорат пѣпѣ акѣм, пѣ тѣ пот гаранѣї де атакѣл крї-тїчелор че ар кѣрѣе поате дїн пасї-внї ши дїн еѣѣкаѣїе фѣрѣ деплїнъ мора-лїтате.

Рог не опоравилъ пѣвликъ съ айбъ възпѣтае а тѣ критика къ патриотизмъ; не mine асемenea критикъ тѣ встреще ші дмї дѣ виадъ. Нѣ скрїѣ ка тп фанатикъ партизан ал радикалистѣвї, шїїнд къ фанатистѣв ал деценерат лївертатеа шї релїѣа чеа маї сънтъ.

Рог шї не Домнїї лїтерадї ромънї, кърора плекат ла съпѣн дп есамен ачесте сїмпле осервацїї, съ вїне воеаскъ а маї фаче дїп кънд дп кънд адвнанде лїтерарїї дп каре съ се маї десвять идеїме фїе кървїа дїп Дѣмнеалор: кѣчї есте шїѣт къ дїп фрекареа идеїлор контрарїї де тѣлте орї саре скїптеїа верїтѣдїї, каре спер къ ї ва зпї. Шї аша, де вор авеа възпѣтае, дѣне авторїтатеа че аѣ асѣпра пѣвликѣвї, съ dechїдъ одатъ че сїстемъ съ дѣтврѣдѣм тодї, вом фаче шї пої чел пѣдїп кѣт фѣкѣрѣ шї Гречїї пѣлѣ акѣм, дп свѣрт тїмп; алтмїнтрелеа вом маї дпота тѣлт дп копѣсїа дп каре не афлѣм асѣтѣї, пѣлѣ кънд Проведенда мїлїндѣсе де мїсерїа поастрѣ не ва дппѣка шї не ва зпї не тодї. Пѣлѣ атѣпчї дпсѣ пѣ вом вїа нїчї вом шѣрї, чї вом ста, къ тоатъ атївїтатеа че вом авеа, амордїдї дптр'о лѣнгоаре мораль каре е маї реа декѣт моартеа дпсѣ'шї.

Ачесте идеї пѣ pretїнд къ сънт пої дп спецїа лор, нїчї пропрїї але теле. Еле свнт ресѣлтатѣл маї тѣлтор конверсацїї лїтерарїї че ам авѣт къ дїферїдї вѣрвадї ромънї шїѣдї де пѣвликъ къ шї кѣпоск лїмѣа преа вїне. Дѣмнеалор аѣ авѣт възпѣтае съ'шї дпмпанте дп інімъ ачаестъ семендѣ сакрѣ шї фрѣтїферѣ, к' зп зел demn de лавда тѣтѣлор ромънїлор. Де ачееа Дѣмнеалор лї се кѣвїне тоатъ

опоареа пентрѣ ачесте идеї; іар еѣ тѣ тѣлѣтѣмек пѣмаї къ рекѣношїонда че ам кѣтре Дѣмнеалор пентрѣ ачесте вїнефапте къ каре м'аѣ дпдаторат, рекѣношїондѣ не каре воїѣ консерва о пѣлѣ воїѣ інтра дп пѣшѣнт.

Вѣзкрещї. 1846, Септ. 7.

К. Вїшореванѣ.

Р Е Е Л.

Вїедїме вѣрвадїлор марї кѣспїнд дп вѣдѣтѣрї марї. Ної дп вара трекутѣ вѣзѣрѣм врео дѣлѣ вравѣре полїтїче а ле лѣї Сїр Роберт Пеел ка мїнїстрѣ а Брїтанїеї, шї сїмдїрѣм о дорїндѣ де ал кѣпѣще маї де апрѣне.

Пеел есте фїїл чел маї маре ал лѣї Роберт Пеел, зпѣл дїп арїстокрадїї Англіеї, каре ла 1800 фѣ пѣлдат дп рапг де варонет шї каре авѣ челе маї дптїнсе манѣфѣштѣрї де вѣтѣвак дп комїтатѣл Lancashire, дп кѣт ла шѣртѣа са лѣсѣ фамїліеї сале богѣдїе дп преѣ дѣлѣзечї шї чїпчї мїліѣне фїорїнї арѣ. Аша дар мїнїстрѣл Пеел есте фечорѣл зпїї от богат, каре дп фаврїчеле сале да де лѣкѣрѣ ла 15 мїї ѣменї. — Сїр Роберт Пеел с'аѣ пѣскѣт ла а. 1788 шї дпшї лѣлѣ креѣдѣреа прїмаре деодатъ къ репѣмїтѣл поет лорд Byron дп шкѣлеле деле Харров, де знде апої трекутѣ ла лѣлѣдата зпїверсїтате дела Oxford, знде фѣ eminent маї тѣлт прїп сїлїндѣ маре, де кѣт прїп таленте стрѣлѣчїте. Пеел ла а. 1809 се шї алеасѣ депѣтат прїп інфлѣнѣнда чеа маре а богѣдїеї татѣсѣл. Апої атѣт опїнїїле сале полїтїче, кѣт шї а ле татѣсѣл дп фѣкѣрѣ

кѣм зик англии школариѣ ал тарелѣ Пит
 дн политикъ, адикъ торі саѣ консерватив
 дикордат. Ел прими постѣри дн стат ши
 пайнтъ фърте іѣте, кѣт ла а. 1810 адикъ
 дн врѣстъ пѣмаі де 22 ані се фѣкѣ ал
 доілеа (сѣв) секретаріѣ де стат, іар песте
 доі ані секретаріѣ примаріѣ ал Ирландіѣ
 сѣпт віцереѣеле дѣчеле де Richmond.
 Дикъ афлѣндѣсе Пеел дн ачел пост мѣлт
 семпѣторіѣ пропѣсе маі мѣлте леѣі, каре
 дѣсѣ пептрѣ непорочіта Ирландіѣ ера маі
 мѣлт копериѣоре, декѣт вѣндекѣѣоре а
 рѣѣлѣ. Ла 1817 зніверсітатеа де Осфорд
 дн алеасѣ дін партеші депѣтат, прін каре
 дн легѣ ши маі мѣлт кѣтрѣ стріѣс-дн-
 пметітеле іѣтересе але арістократіѣі ши
 але вісеріѣѣі домпіѣоаре. Ла 1822 Пеел
 ажѣпсе міністрѣ а тревіѣор дін лѣзптрѣ.
 Дн ачесте тімпѣрї днчепѣсерѣ а кѣрѣе
 фърте віѣ дїспѣтеле асѣпра десровіріѣ
 поліѣе а католіѣлор. Пеел дн врѣста са
 де 34 ані дикъ тот маі крѣдеа, кѣ алте
 копѣсіѣ рѣлеѣіѣсе пѣ се пот прімі дн
 парламент фѣрѣ періѣколѣл вісеріѣѣі до-
 мпїѣѣоре англиѣане. Де-ші Canning (Кен-
 нїѣг) ачел вѣрѣват кѣпоскѣт де ліберал се
 афла деодатъ кѣ Пеел дн міністрѣѣ, то-
 тѣш ачеста пѣ се днѣзплекѣ, чї маі ла
 зрѣтѣ міністеріѣл се днвої, ка пѣпѣ вор
 кѣрѣе десватеріѣле асѣпра зїсеї еманѣ-
 паѣїі, ел сѣ рѣтѣіе кѣ тотѣл пѣзтрал, саѣ
 кѣ алте кѣвіѣте, сѣ се трагѣ ла о парте
 дін дрѣмѣл хотѣрѣрїі. — Пе ла 1826
 кѣнд гѣверѣл днчепѣ а се авате тот маі
 мѣлт дела афѣріѣіта поліѣкѣ а фѣіѣмосѣ-
 лѣ Castlereagh, се днвої ши Пеел ла зпеле
 мѣсѣрї маі ліберале, кѣм ера днѣре ал-
 теле асѣпра леѣе пептрѣ стрѣїні, ка-
 рѣа пѣпѣ атѣчї да міністрїлор дрепѣл

де а депѣрта дін царѣ пе орї че стрѣїн ши
 кареа акѣм се щѣарсѣ, рѣтѣїнд асѣпра
 стрѣїнілор пѣмаї дндаторіѣеа де а се пре-
 сента ла міністрѣ дін лѣзптрѣ тот ла шесе
 лѣні. Пеел днші кѣдїгїѣ мерїте мѣлт маі
 тарї прін днчепереа днѣзпѣтѣдїріѣ дн ад-
 міністраѣїа дрепѣдїї, кареа ера днкѣр-
 ватѣ кѣ леѣї рѣле; алеѣереа аша пѣмідї
 лор жѣраѣї се регѣлѣ мѣлт маі віне; іар
 днкѣркѣта глѣтѣ а леѣїлор крїміѣале се
 ордіѣл ши се сімплїѣкѣ атѣт де мѣлт,
 дн кѣт 200 сѣте леѣї рѣѣїніте се префѣ-
 кѣрѣ дн преа пѣдїне пѣѣ, дар стрѣѣѣтѣ-
 ѣѣре, ши дѣпѣ сокѣтеалѣ фѣкѣтѣ дѣпѣ
 шїрѣрї, 12,162 шїрѣрї се конѣрасерѣ пѣ-
 маї дн 2877, адикъ тѣѣе чеѣе петрѣвнїче
 се щѣрсерѣ, каре дн адеѣѣр пѣ ера лѣ-
 крѣ зшор. Кїар ши ашезѣмѣпѣтѣл чел
 фърте рѣѣ ал поліѣїѣї дін London дн ре-
 фортѣ тот пѣміѣл міністрѣ, де ши дн-
 тре тарї днпрѣтївїрі. Ла 1827 дѣпѣ че
 лорд Ліверпол ка міністрѣ се волпѣві
 ши міністеріѣл ера фърте днпѣрѣкет,
 Пеел кѣ алдї чїнчї міністрїї днші дѣде
 діѣїсіа, дндатѣ че вѣзѣ кѣ опїніа пѣѣлїѣкѣ
 рекїамѣ пе Kennіѣг дн пост. Дар Пеел
 ши кѣ ачест прїлеж декларѣ, кѣ ел пѣрѣ-
 реа се ва опѣне ла еманѣпаѣїа католіѣ-
 лор. Дар ла а. 1828 кѣнд старѣа Ирлан-
 діѣї деѣенїа тот маі амерїѣдѣѣѣѣре, днчепѣ
 а се днгрїжа ши Пеел; тотѣш днкѣ ши
 ла Маїѣ 1828 декларѣ, кѣ ел пѣ ш'аѣ
 скїѣват пѣрѣреа. Іар дн 5 Март. 1829
 се вѣзѣ сіліт а пропѣне сіѣгѣр парламен-
 тѣлѣї спре прїміѣре ачеа мѣсѣрѣ ши леѣїѣ-
 іре, асѣпра кѣрѣїа ел саѣ лѣпѣтат ані 20
 кѣ сокѣтеалѣ кѣ ар фї перїѣѣлѣсѣ пептрѣ
 стат. Дн ачеле тіпѣте се вѣміа хѣлеле
 асѣпра лѣї Пеел токѣа ка ши дн зїлеле

пóстре, пептрѣкъ дѣпъ о есперииндъ ши черчетаре днделзнгъ ши маторъ ш'аѣ скитват пъререа, кьнд дн контръ фошії сѣ контрапї дл мѣзда, кѣчї се шїе фолосї де еспериинда вїедеї.

Дѣпъ свїреа ла троп а лѣї Вілхелм IV. partida лїбералъ (Whig) дшї днчепѣ атавзрїле греле ши днвїнгѣторе асѣпра мїністерїлѣї; атѣпчї Пеел ши Веллїнгтон се въззрѣ пърѣсїдї кїар де partida лор консерватївѣ, кареа дѣпъ че се лецївї десровїреа католичїлор, дшї свѣтрасе днкредереа де ла еї. Пеел дн Ноеввр. 1830 дшї dede dїmїcїa, апої се пѣсе дн фрѣптеа опосїдїей асѣпра повлѣї мїністерїѣ лїберал свѣпт Grey, ши кѣ прїлежѣл тѣределор десватерї пептрѣ реформареа парламентѣлї ши а адежерїлор дл вѣтѣ кѣ тóтѣ пѣтереа кѣвѣпѣлѣї, ва знеорї ши кѣ патїмѣ неадептатѣ дела ачест вѣрват. Ачеастѣ вазѣс тѣетóре фóрте адѣнк дн вїада полїтїкѣ ши чївїлѣ а Брїтанїей се пролзпїцї пѣпъ ла а. 1832, кьнд пе ла Маїѣ днсѣш мїністерїѣл Whig се клѣтїа таре, дн кѣт Веллїнгтон прїмї днсѣрчїнареа дела рецеле, а компѣне, зп алт мїністерїѣ. Пеел днсѣ астѣдатѣ пѣ вої а прїмї нїчї зп пост, чї декларѣ, кѣ ел пѣ ва лѣа парте ла о адмїнїстрадїе, кареа стѣ гата а прїмї ачеа лецївїре де реформѣ пе кареа ел о вѣтѣ аша тѣлт. Дар се vede кѣ Пеел кѣ мїптеа са чеа адепѣ прїчепеа, кѣ нїчї с'ар пѣтѣ днтрецї зп мїністерїѣ, каре сѣ пóтѣ пѣрта лѣпта дн контра опїнїей пѣвлїче, кареа претїндеа реформѣ. Де атѣпчї днкóче Пеел де ши фѣчеа знеорї опосїдїе греа мїністерїѣлѣї, се пѣрта днсѣ преа кѣмпѣтат, ва дндѣплекѣ пе тóтѣ partida са консерватївѣ ла зп кѣмпѣт маї mare.

Ла 1834 emїnd лорд Греї дн мїністерїѣ, ачеста кѣ лордѣл Мелворнѣ пѣ се пѣтѣ апѣра де ловїрї; дечї дн Ноевврїе фѣ descõїngдат фѣрѣ весте, ши Веллїнгтон репрїмї днсѣрчїнареа де а компѣне їарѣш алѣл, дн ал кѣрѣї фрѣпте кїемарѣ кѣрѣнд пе Пеел, каре пе атѣпчї петречеа дн Італіа. О адресѣ ешїтѣ акѣма дн кондеїѣл лѣї Пеел кѣтрѣ фошїї сѣї алегѣторї дн Tamworth мерїтѣ а фї днсемнатѣ, кѣчї ачеаа дл вѣдеще маї тѣлт де кѣт тóте, кѣ Пеел дакѣ ера пѣпъ атѣпчї стрїнс консерватїв, акѣм се маї мѣїе, дар тот пѣмаї дѣпъ прове ши черкѣрї серїóсе. Аша ел декларѣ, кѣ се ва дїне стрїнс де лецеа реформей (днтродѣсѣ фóрѣ воїеа са) рекѣпоскѣндѣо де леце а статѣлѣї, кѣ ва свѣерї орї каре алѣ реформѣ дїпїтóре спре рїдїкареа релелор dovedїте дн стат, фѣрѣ тотѣш ка сѣ кѣтрїере ашезѣмїптеле фндментале дн стат ши дн вїсерїкѣ. Днтр'ачеаа partida Whig зпїтѣ дн парламент кѣ радїкалїї ши кѣ тодї прїетїнїї лѣї О'Коннел арѣнка змѣре де препѣсѣрї асѣпра прокламадїей лѣї Пеел пе воїнд а креде кѣвїптелор лѣї, кѣчї еа дн зпїреа консерватївїлор рѣдїнїдї кѣ чеї маї кѣмпѣтадїї аї лѣї Пеел vedeа пѣмаї ресѣлтате кѣ тотѣл пеплѣкѣте. Днсѣш Пеел разїмѣл ши скѣтѣл партїдей сале прїп ачеа пелорочїтѣ днтрѣпїре фѣ днпедекат ши слѣвїт, пептрѣкъ ши зпїї ши алдїї пердѣрѣ днкредереа кѣтрѣ мїністерїѣ. Лѣпта днчепѣтѣ ла 1835 кѣ прїлежѣл дескїдерїї парламентѣлї devenї фóрте греа прїп адедереа пресїдентѣлѣї касеї де жос дн контра воїндеї мїнїстрїлор. Пеел се лѣпта кѣ тóтѣ вѣрѣвѣдїа дн контра тѣтѣрор валѣрїлор полїтїче, хотѣрѣт фїнд а днвїнде

ка оdatъ Питт, къ статорниче неклѣтѣтъ; дар къ прилежа десвaтерѣлор аспра тревѣлор вѣсерѣчецѣ дн Ирландѣа Пеел рѣтасъ днvinc, пентрѣкъ де шѣ ел воѣа'а регѣла прин леце ачеле тревѣ, дар лордѣл Рѣсел дн партеа лѣбералѣлор черѣ о лецѣвѣре декларѣтѣре, къ парламентѣл ар авѣ дрепт не диспѣтат, де а лѣа тот прѣсосѣл преа марѣлор венѣтѣрѣ вѣсерѣчецѣ реформате дн Ирландѣа шѣ але дн тревѣвѣ спре алте скопѣрѣ фолосѣтѣре. Ла ачест пѣнт делѣкат министрѣл къ тѣтъ дн прѣтѣвѣреа са фѣ вѣтѣт шѣ днvinc, дн кът тревѣвѣ сѣшѣ деа дѣмѣсѣа, дѣпѣ каре лорд Мелѣвѣрнѣ дн превѣкъ къ лорд Рѣсел апѣкарѣ кърта статѣлѣ. Де ачѣ днколо Пеел се трасе къ тотѣл, шѣ пѣмаѣ атѣпчѣ се арѣпка къ тѣрѣе дн лѣпта парламентарѣ, кънд венѣа ла мѣжлок чева къ тотѣл днсемпѣторѣ, към ера шѣ реформареа комѣнитѣцѣлор четѣдѣне, къ каре прилеж днкредѣнцѣ пе аѣ сѣвѣ контрарѣ, къ ел есте гата а апѣра проѣктеле де реформе, де але кърор неапѣратѣ тревѣнцѣ ар фѣ пѣтрѣнс, токма де ва рѣтѣнѣ шѣ пѣрѣсѣт де а са партѣдѣ. Къ венѣреа рецѣнеѣ Вѣкторѣеѣ пе трон ла а. 1837 ера днкъ тот лѣбералѣ дн министрѣвѣ; маѣ тѣрѣлѣ ажѣнсерѣ ѣарѣш то рѣнцѣ пе вѣ рѣстѣмп сѣвѣрт, пѣпѣ кънд папѣте къ доѣ треѣ апѣ лордѣл Рѣсел шѣ Мелѣвѣрнѣ овосѣдѣ фѣрте де апѣсѣтѣреле сарчѣнѣ але адмѣнѣстрацѣеѣ, ѣар лордѣл Палмерстон къзѣт фѣнд дн прѣпѣсѣрѣ греле ка министрѣ ал тревѣлор дн афарѣ, фѣкърѣ лок дн поѣ консерватѣвѣлор, дн акѣрор фрѣпте ѣар ажѣнсе Пеел. Лѣптеле шѣ лецѣвѣрѣе маѣ нѣкъ сѣвѣрѣшѣте сѣпт министрѣл лѣвѣ, днкѣдереа лѣвѣ О'Коннел, регѣлареа лецѣвѣ вѣкателор, а зѣхарѣлѣвѣ шѣ.

а. шѣ а. сѣпт мѣлт маѣ прѣспете, дѣкѣт сѣ пѣ нѣкъ фѣ къпосѣкѣте ла тодѣ дн чѣтѣrea газетелор.

Сѣр Роберт Пеел де шѣ пѣ есте „пѣлотѣл (къртамѣл) каре днфрѣнтѣ фѣртѣпеле,“ де шѣ пѣ ѣ вѣрѣват къ преа маретѣрѣе сѣфлетеаскъ, ел днсѣ аре о есперѣнцѣ вогатѣ дн тревѣле статѣлѣ, о къпѣдѣнцѣ стрѣвѣтѣтѣре а репортѣрѣлор патриѣе сале, шѣ де къте орѣ пѣ ера рѣпѣт де сѣпѣртѣл партидеѣ, лѣкрѣ къ мѣлт фолос пентрѣ патриѣ. Ка оратор ел стѣ дн рангѣл челор дн тѣ, дар ел пѣмаѣ днзѣплекѣ шѣ дѣче днчет пе аскѣлтѣторѣ къ сѣне, ѣар пѣвѣ рѣпѣще прин тѣрѣе, фок шѣ аѣерѣме. Лѣмба са пѣ ѣ пѣтернѣкъ, дар ѣ лѣмпѣде шѣ къратѣ; стѣлѣла сѣѣ есте регѣлат. Пеел есте вѣл дн ачѣе магнацѣ аѣ патриѣе, карѣе се фолосеск де вогѣдѣе спре о повѣлѣ днфрѣтсеѣдаре а вѣедеѣ. Богата са галерѣе де кадре (ѣкѣне, кѣпѣрѣ портрете) адеверѣазѣ фѣнѣл гѣст кътрѣ артеле фрѣшѣсе.

Дѣпѣ алѣцѣ Г. Б.

Лѣтератѣрѣ ѣсторѣко-полѣтѣкъ.

Дн зѣмеле ачестеа се ѣвѣ ла Аѣзд о врожѣрѣ вогѣреаскъ де 5½ кѣле, октав мѣк, тѣтѣлатѣ аша:

Черчетаре деспре кенѣзѣлатѣрѣле трансѣлване; тот-де-одатѣ спре дндрѣптѣдѣреа челор доѣ епѣскопѣ ромѣнѣ рѣспѣнс ла рефрѣнтѣрѣе лѣвѣ Траѣш шѣ маѣ вѣртѣс ла а ле лѣвѣ Шѣллер. Сѣрѣсѣ де ва повѣлѣ патриѣт ѣвѣиторѣе де дрептате, едѣтѣ де маѣ мѣлцѣ. Аѣзд 1846*)

*) Днвѣреѣе аша: Vizsgálódás az Erdélyi kénezségéről; egyszersmind az erdélyi két

Щимъ къ дореск тълдї, ка ачеастъ кър-
тичїкъ, кѣм шї адѡа маї таре кареа есте
сѣв тїпарїѣ тїтълать: „Disertacie despre
orişinea sasilor din Transilvania“ съ еастъ
шї ромънеце, дѣпъ че стетеръ маї тълте
прїчинї вїнекъвълтате, ка ачелеаш съ се
пѣвлїче неапърат дн ѡрешкаре алтъ лїмъ
а патрией; днтр'ачеа не дндѡїм дакъ до-
рїторїи вор ажнїце ка съ ле чїтїаскъ акѣм
дн кърънд шї ромънеце. Дечї ачеастъ
Фѡїе есте днсърчинать а фаче кѣпоскът
тѣкар дн кѣтева рѣндѣрї кѣпрїнсѣл сѣв
тїтълатеї кърдї.

Авкторѣл дѣпъ о прекъвълтаре крї-
тїкъ апѣкъ челе треї днтрѣвѣрї пѣсе ро-
мънїлор де D. Шѣллер, каре сѣвъ аша:

а) Дакъ ромънїи аѣ фост маї пайнте
де сасї дн Трансїлванїа.

б) Каре аѣ фост стареа ромънїлор
фадъ кѣ констїтѣдїа дѣреї маї пайнте де
венїреа сасїлор..

в) Дакъ сасїи аѣ деспоїат (жѣфѡїт)
не ромънї де дрептѣрїле не каре леаѣ
авѣт ачещїа.

Ачесте треї днтрѣвѣчнї контрасе
дн треї капете се деслеагъ шї се лїмпезе-
зекъ дѣпъ пѣтїнцъ кѣ атѣтеа адеверїнде
їсторїче, кѣ хрїсѡве шї дїплѡме, кѣте
пѣпъ дн ачест чеас п'аѣ маї възѣт нїмїнї
адѣпате дїн їсѡвръ фелїѣрїте шї де прїн
архїве шї date дн фолосѣл ромънїлор ла
лѣмїнъ прїн тїпарїѣ. Нѣ пѣмаї се дове-
деде фїнда ромънїлор дн Трансїлванїа
днкъ шї пайнте де маїїарї, чї тот деодатъ

се адевѣреазъ, кѣ ромънїи днкъ дела Ст.
Стефан рецеме Ынгарїей аѣ фост рекъно-
скѣдї де пропрїетарї сокотїдї кїар дн сен-
сѣл полїтїк а маї тѣлтор дїнѣтѣрї, каре
се пѣмїа Districtus Valachorum, днтрѣ
каре дѡпадїїле се фѣчеа дѣпъ ѡсѣвїтъ да-
тїнъ шї леце, шї капїї, окъртѣторїї,
саѣ кѣм се пѣмеск не словенеце кнезїи*)
ачелор дїстрїктѣрї ромънецїї (кѣм аѣ
фост Хадегѣл, Фьгѣрашѣл, Брапѣл, Ом-
лашѣл, Тѣрнѣ рошѣ кѣ сателе де прїн
прецїѣр, Кїоарѣл ш. а.) ера пѣпѣмаї жѣ-
декъторї, чї тот деодатъ шї комънданцї
остъшецї аї ромънїлор сѣпѣшї лор, карїи
днсъ нїчї декѣм пѣ ера їѡвацї, чї ера лї-
вертїнї, кам кѣм сѣнт астѣзї nobiles unius
sessionis, дндаторадї а апѣра марцїнеле
кѣ брадѣл, армацї кѣ сѣцете, шї а гарнї-
zona прїн фортѣределе тѣрцїнаше.

Съ лѣсъм тїмпѣрїле маї веки; — сѣ
не апропїем кѣтрѣ веакѣл прївїлецїѣлѣї
Andrean не каре сасїи аѣ дн аѣ de magna
charta а лор, каре днсъ ла днчепѣт с'аѣ
дат пѣмаї Сївїенїлор, їар пѣ тѣтѣрор са-
сїлор, адевѣр, каре де днсъш D. Шѣллер
е скос ла лѣмїнъ. Кѣмкъ не атѣчї ро-
мънїи се афла лѣкѣнд дн пѣтѣр таре
апѣмїт дн партеа мерїдїоналъ а Трансїл-
ванїей, ѣнде астѣзї лѣкѣеск местѣкацї кѣ
сасїи шї кѣ се възѣра де тѡте дрептѣрїле
кѣвенїте ѡменїлор шї патриѡцїлор лїверї,
се адеверенце кѣ хрїсѡве рецещї дела апїї
1216 шї 1222**) (дн пѣмѣнтѣл Бѣрсеї).

oláh püspök igazolásául felelet Trausch és
főkép Schuller cáfolataira. Irta egy igaz-
ságkedvelő és. hazafi, kiadták többen. Nyem-
tattat: N. Einyeden 1846.

*) Пѣнеаз ла сѣрвї шї ладѣвѣскалї днссемнѣ
пѣпъ астѣзї прїнчїне. princeps, prince,
Fürst.

**) Дн патриархѣл: Onoprie.

1223 (сателе ши дингъла рѣпт дела ротънї ши дат монастиріи съсеци Керц), 1224 (Дипрециѣрѣл Сивїялї), 1231 (Фьгърашѣл ши Сътвѣта), 1247 (алте кепезатѣрї пѣлѣ дн Олт), 1252 (кнезатѣл Зек, unde é асѣзї Хегїгѣл 2½ чеасѣрї дела Брашов), 1260, 1272 (дела рецелѣ Ладїслаѣ), 1366 (сѣпт Лѣдовїк I. чеарта ротънїлор кѣ сасїи дн дїавѣл Бїстріѣї), 1488 (чеарта сатѣлѣ Рѣшїнарїс кѣ Сивїенїи). — Асеменеа, кѣмкѣ ротънїи аѣ авѣт а ле лор дїстріктѣрї ши кнезатѣрї, жѣдекѣторїи ши команде атѣрпѣтѣре пѣмаї дела џепералїи чеї марї аї џѣреї се аратѣ кѣ врео 9 докѣменте веки, днчепѣнд дела апѣл 1301 пѣлѣ тѣрїѣ дн веакѣл ал 16леа; днсѣ ачї авѣторѣл дорѣџе а дескоперї докѣменте ши маї тѣлте прївїтѣре ла ачеасѣт матерїе. Де ачї днколо аратѣ іарѣш дн хрїсѣве, кѣм ротънїи лѣкѣиторї дн вечїпѣтате кѣ сасїи дншї перѣѣрѣ не рѣнд дрептѣрїле полїтїче ши ажѣнсерѣ сѣпѣшї de facto. Кѣм? везї кап ал треїлеа. Дн ачест кап авѣторѣл декларѣ, кѣ днсѣш зпї реџї аѣ недрептѣџїт греѣ не ротънї дн фаворѣл сасїлор, ши адаогѣ кѣ недрптатеа é недрептате, вїе дела орї чїне. Ачї вїна чеа маї греа каде асѣпра рецелѣ Матїас (каре преѣт шїм кѣ тѣтѣ „дрептатеа са,“ лїпсїт фїнд пѣрѣѣреа, пентрѣ ванї фѣчеа тѣлте неажѣнсе). — Кѣтрѣ капет авѣторѣл é аспрѣ кѣ паџїа сасѣ, дар чел пѣџїн нѣ é грѣвїан ка Транссїванїа немѣаскѣ дн Сивїѣ, кареа ла Nr. 65 дн 17. Авг. а. к. фаџа 316 ворѣнд де рѣгѣмїнтеа епїскопѣлѣї Мога аџерпѣтѣ ла а. 1837 дн фолосѣл клерѣлѣї сѣѣ нѣ се рѣшїнеазѣ а днжѣра зїкѣнд:

Gott sei seiner armen Seele gnaedig; er ist mit einer grossen Lüge auf dem Gewissen abgefahren. Bedeџї ла че манїерѣ делїкатѣ днвѣџаџї ДВ. пѣвлїџїлор сасї не ротънїи чеї крѣзї! Каре ротън ар фї аша можїкос ши кѣпїос ла іпїтѣ, ка сѣ днжѣре асѣфелїѣ не чел маї тїкѣлос попшор сѣсеск?!

Дѣпѣ че авѣторѣл магнат а пѣмїтеї кѣрџї декларѣ, кѣ сасїи сѣпт рѣпїторїџ дрептѣрїлор ротънѣџї ши пїмїк маї пѣџїн, дѣпѣ че адаогѣ, кѣ пїчї зп монарх ши пїчї зп гѣверн п'аре дрепт а да алѣїа че нѣ есте ал сѣѣ, апої днкеїе аша:

„Даѣ о комѣнїтате ротънѣ кѣ зпа сѣсаскѣ вре а пѣрта жѣдекатѣ, ачееа зїкѣнд аша, п'аре fogum (жѣдекатѣ), саѣ адїкѣ п'аре жѣдекѣторїѣ дн каѣса пропрїе; деџї нѣ пѣтем прїчепе ачеле декретѣрї, прїп каре ротънѣл de bono jure é тѣпнат дн калеа жѣдекѣџїї пентрѣ пѣпѣстѣрїле сѣс дншїрате! Кѣ ачеаста жѣдекѣторїѣл чел маї палт декларѣ: „дѣї вѣнд дрептатеа, днсѣ тѣ жѣдекѣте пентрѣ еа.“ Даѣ чїнева п'аре дрептате, кѣ че кѣзѣпт дн тѣлѣ леџеа ла калеа жѣдекѣџїеї? Аѣ пѣтесе пресѣпѣне кѣ гѣвернѣл ар аве вѣкѣрїе а днѣрѣжта не попѣрѣ але кѣрор ел есте арвїтрѣ де паче, спре черте, дѣштѣнїи ши сѣрѣчїре? Дрептѣрїле Маїестѣџїї реџеџї рѣтѣн неатїнсе: circa negotia cleri, Ecclesiarum, fundationum, educationis нѣ се пот траџе ла дндоїаѣл! Аша дар пентрѣ че ар тревї а тѣпа ла калеа жѣдекѣџїеї не о релеџе саѣ алта, кареа токма сѣпт ачел стеамѣт есте апѣсатѣ? Дн адеѣѣр се паре кѣ претенџїа ачеаста џїптеазѣ deadрептѣл дн аколо, ка асѣпра капетелор ротънїмїи, дн контра кѣрїеї (дѣпѣ днѣрїреа лѣї Траѣш ф. 44) се зпїсерѣ сасїи кѣ челелалте дѣѣ паџїи, дѣпѣ о днделѣвгѣ хѣџїре жѣдекѣторѣаскѣ, не фїнд еа репрезентатѣ, contra facientes сѣ се фрѣпгѣ варга (адїкѣ сѣ о декларе де стїнсѣ).“